

Familia *Ericaceae*, terceira parte

Paco Bañobre

Erica cinerea á esquerda e *Erica umbellata* á dereita · Martinho Fiz

Nas anteriores entregas de fauna e flora de Galiza, falamos das xeneralidades da Familia das ericáceas co obxectivo de agrupar as diferentes especies que podemos atopar en Galiza dunha forma que facilite a súa identificación. Aparte da descrición do aspecto xeral que posúen as ericáceas en canto ás súas follas, flores e porte, realizamos unha primeira diferenciación en canto ao tamaño que poden acadar. As catro primeiras, das que falamos nos anteriores artigos, podían acadar alturas de até 2,5 metros, consideradas xa pequenas árbores máis que arbustos.

Continuamos, xa que logo, con aquelas queirugas que rara vez chegan a medir máis de 1 metro de alto. Estableceremos para estas especies outros criterios ademais do seu porte. Temos, por unha banda, ericas que medran en solos enchoupados boa parte do ano, tipo braña e mesmo turbeira, que resisten ben o frío e que poden ser atopadas, polo tanto, a maiores altitudes e en áreas interiores. Constitúen os queirogais húmidos atlánticos, hábitats de elevado valor ecolóxico. Son: *Erica ciliaris*, *Erica tetralix* e *Erica mackaiana*. Por outra banda, hai queirogas que adoitan preferir terreos de humidade intermedia e ben drenados e incluso con certa aridez durante o verán. Son as breixeiras secas europeas de clima húmido e temperaturas suaves. Un aspecto característico delas é que aparecen asociadas co toxo arnal (*Ulex europaeus*), co que constitúen unha das formacións de matogueira máis estendidas de Galiza. Son *Erica cinerea* e *Erica umbellata*:

- ***Erica cinerea***: esta queiruga, que pode acadar os 70 cm. de alto, é o arquetipo das plantas do xénero *Erica*: follas lineares, reviradas e en verticilos

de 3. As flores, agrupadas en panículas —pequenos acios que decrecen de tamaño cara ao ápice—, son de cor púrpura ou rosada (raramente brancas), en forma de ola ou campá (urceoladas) que posúen as anteras incluídas, é dicir, que non sobresaen da corola. As novas caules presentan un denso recubrimento de pelos brancos que lles confire un aspecto cincento: de aí o seu nome específico. Florece de maio a setembro e é a carroucha máis abundosa en toda Galiza. Ocupa ambientes oceánicos con plena exposición ao sol. Porén, canto máis ao sur, pódese atopar en lugares sombrizos e de maior altitude.

- ***Erica umbellata***: arbusto cativo de non máis de medio metro de altura que posúe tamén follas lineares dispostas en verticilos de 3. As flores, de cor rosa, están reunidas en grupos terminais de 3-6 flores en forma de umbela, unha referencia ao seu nome específico. A diferenza da anterior, as anteras son exertas, isto é, que sobresaen da corola. Medra en terreos moi degradados, empobrecidos, con solos esqueléticos que drenan con facilidade, que poden ser moi húmidos no inverno mais extremadamente secos no verán. Asociada frecuentemente con carqueixas (*Pterospartum tridentatum*). Prefire solos silíceos e lugares con certa influencia mediterránea. Florece de febreiro a agosto. É un endemismo ibérico. Nas terras áridas onde habita pode ser un recurso importante para a gandería extensiva e como planta melífera.

Anímaste a saír ao monte e procurar recoñecelas?